

Så kan kommunen ställa om

Lokala åtgärder för klimat och biologisk mångfald

Naturskyddsföreningen

Innehåll

Hållbar mat	3
Fossilfri kommun	4
Hållbar samhällsplanering	6
Skydd och hållbart förvaltande av natur	8
Smart resurshushållning	10

Kommunens roll i omställningen

Konsekvenserna av den globala uppvärmningen och förlusten av biologisk mångfald är inte längre bara en fråga för framtiden. Vi kan redan idag se effekterna. FN:s klimatpanel visade 2018 i sin specialrapport om 1,5-gradersmålet att de närmaste tio åren är helt avgörande för att undvika förödande klimateffekter. Året därpå presenterade FN:s panel för biologisk mångfald sin globala rapport om biologisk mångfald och ekosystemtjänster, där forskarna slår fast att vi befinner oss i en ny massutrotning av arter.

Kopplingen mellan klimat och biologisk mångfald är tydlig. Vi kan inte bromsa klimatförändringarna utan att också ta hänsyn till den biologiska mångfalden och vice versa. Vi kan vända utvecklingen, men det kräver ett snabbt agerande på alla nivåer i samhället.

På lokal nivå spelar kommunen en avgörande roll. Kommunen omsätter nationella miljömål till kommunala mål och åtgärder, och bidrar till att nå de globala målen för hållbar utveckling. Kommunen ansvarar för en rad frågor av stor betydelse för såväl klimat som biologisk mångfald. Det kan handla om utformning och styrning när det gäller till exempel översikts- och detaljplaner, byggande, kommunala energibolag, kollektivtrafik, mat i skola och omsorg samt kommunal naturvård. Kommunen kan i sin roll som myndighet, verksamhetsutövare, upphandlare och inköpare vara en motor i det lokala omställningsarbetet.

I den här guiden presenteras några förslag på vad kommunen kan göra för att minska utsläppen av växthusgaser och gynna den biologiska mångfalden lokalt.

Hållbar mat

Varför: En fjärdedel av de svenska hushållens klimatpåverkan kommer från livsmedel. Kött är en särskilt stor klimatbov, men andra delar av livsmedelsproduktionen påverkar också klimatet och vår miljö. Samtidigt slängs så mycket som en tredjedel av all producerad mat, och mycket av den är inte gammal eller på annat sätt dålig. Inom skola och omsorg serveras nästan tre miljoner måltider varje dag exklusive personalmat. Kommunen har stora möjligheter att minska matens miljö- och klimatpåverkan, inte minst genom att ställa krav vid upphandling av maten som serveras.

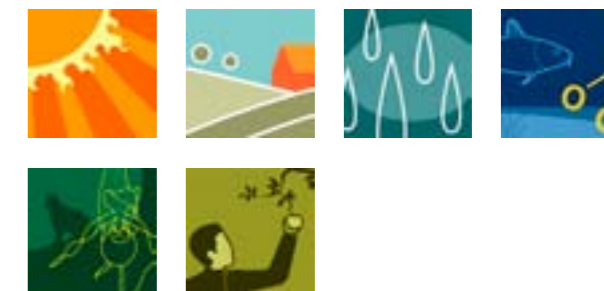
Vad: Kommunen bör ställa höga krav på miljö- och klimatsmart mat vid upphandling av mat som serveras i kommunala verksamheter samt arbeta för att minska matens klimat- och miljöpåverkan. Här är några exempel på vad kommunen kan göra:

- **Ekologiskt:** Öka andelen ekologiska varor för att gynna den biologiska mångfalden.
- **Vegetariskt:** Öka det vegetariska utbudet för att bidra till att minska utsläppen av växthusgaser från bland annat köttproduktion.
- **Naturbeteskött:** Välj svenskt naturbeteskött,¹ gärna närproducerat, om kött ska serveras. Det gynnar naturbetesmarker och stärker biologisk mångfald.

¹ Naturbetesmarker är de gräsmarker som bevaras och hålls öppna tack vare betande djur. Dessa marker går inte att anpassa för odling. Betade marker och ängar är hem för många arter. De är livsviktiga inte minst för en mängd utrotningshotade växter, svampar insekter och fåglar. För att bevara den biologiska mångfalden behöver markerna fortsätta hållas öppna. Naturbeteskött kommer från de djur som betar på dessa betesmarker och bidrar till att bevara dem.

- **Säsongsbaserat och närproducerat:** Öka andelen säsongsbaserade och närproducerade varor för att bland annat minska klimatpåverkan från transporter och el för förvaring och kylning av varor.
- **Minskat matsvinn:** Arbeta för att minska matsvinnet i kommunala verksamheter genom att till exempel väga matavfallet eller servera mat på mindre tallrikar i skolor.

Relaterade nationella miljömål:

Relaterade globala mål:

Fossilfri kommun

Varför: För att göra vårt för att försöka hålla den globala uppvärmningen till under 1,5 grader och stoppa förlusten av biologisk mångfald behöver de svenska utsläppen av växthusgaser vara nära noll senast 2030. Kommunen har en viktig roll i att styra mot minskade utsläpp och en övergång till förnybara energikällor. Det kan den göra både inom sina egna verksamheter och genom att underlätta för kommuninvånarna att ställa om till klimatsmarta levnadsvanor.

Vad: Kommunen bör arbeta för att bli fossilfri senast 2030. Kommunen bör också verka för att all verksamhet inom kommunens geografiska område ska bli fossilfri genom att bjuda in företag och organisationer till att delta i projekt som styr mot det målet. Några exempel på vad kommunen kan göra:

- **Plan för minskade utsläpp:** Anta en konkret åtgärdsplan med mål om fossil-

Foto: Heike Sandra Schirmer

fri kommun senast 2030. Planen bör innehålla en koldioxidbudget med årliga utsläppsminskningar på minst 10 procent och inkludera konsumtionsbaserade² och indirekta³ utsläpp.

- **Fossilfri fordonsflotta:** Alla fordon som drivs i kommunal regi, till exempel för kollektivtrafik, leveranser, tjänstefordon och maskiner bör vara fossilfria.
- **Klimatsmarta resor:** Arbetsresor inom kommunal verksamhet kan göras mer klimatsmarta genom en skarp resepolicy som tar hänsyn till klimatpåverkan. En sådan kan till exempel innebära att lokala resor i första hand ska ske genom kollektivtrafik, gång och cykel, och längre resor med tåg. Flyg bör endast användas i väl definierade undantagsfall. Kommunen bör inte heller erbjuda sina anställda privata förmånsbilar.
- **100 % förnybar energi:** Gå över till en effektiv och 100 procent förnybar fastighetsuppvärmning och elproduktion för drift av kommunala fastigheter. Till exempel bör kommunen fasa ut eldning av fossila bränslen som plast och torv i fjärrvärmeverk. En viktig del i övergången till förnybar energi är att energieffektivisera, så att energin används där den behövs mest. För en övergång till förnybara energikällor kan kommunen bland annat satsa på solceller på fastigheter som tillhör kommunen, underlätta arbetet för kommuninvånare

² Konsumtionsbaserade utsläpp är de utsläpp som den svenska konsumtionen av varor producerade i andra länder genererar. Idag finns det ingen heltäckande statistik över kommunernas konsumtionsbaserade utsläpp, men vissa kommuner (till exempel Göteborg) har ändå börjat inkludera konsumtionsbaserade utsläpp i sina planer.

³ Indirekta utsläpp är de utsläpp som genereras av till exempel en kommun eller ett företag, men från en källa som kommunen eller företaget i fråga inte äger eller kontrollerar. Exempelvis kan det vara tjänster eller varor som kommunen upphandlar eller köper från ett företag.

och företag genom solkartor som visar hur mycket solenergi som når olika tak, eller kartlägga den bästa placeringen av vindkraftverk inom kommunen.

- **Samverkan för minskade utsläpp:** Inkludera all verksamhet inom kommunens gränser i arbetet för att minska utsläppen, som företag, skolor, föreningar och offentlig sektor. Det kan till exempel göras genom att bjuda in olika aktörer till att samarbeta. Ett gott exempel är Uppsala Klimatprotokoll som finns beskrivet nedan.
- **Fossilfria investeringar:** Sälj alla finansiella innehav i fossila bolag som kommunen har placeringar i, och investera istället kommunens pengar i hållbara och fossilfria alternativ.⁴

⁴ Många kommuner äger och förvaltar ett stort kapital som de via sina fondplaceringar kan investera i bolag. Flera kommuner har idag placeringar i bolag som påverkar klimatet negativt, till exempel inom olje-, kol- och gasindustrin. Men genom att se över placeringspolicy och istället placera kapitalet i hållbara alternativ kan kommunen minska avtrycket på klimat och miljö.

- **Återväta torvmark:** Dikade våtmarker orsakar stora utsläpp av växthusgaser, som kan minskas genom att återväta markerna. Läs mer under *Skydd och förvaltning av natur*.

Relaterade nationella miljömål:

Relaterade globala mål:

Hållbar samhällsplanering

Varför: För att kunna nå nationella och globala mål för klimat och biologisk mångfald är det viktigt att planera våra samhällen på ett sätt som gynnar en hållbar utveckling. Kommunen har planmonopol. Det innebär att kommunen själv bestämmer hur mark och vatten inom kommunens geografiska område ska användas. Kommunen har ansvar för att arbeta för en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för kommuninvånarna genom infrastruktur, bebyggelse och säkerställande av ekosystemtjänster. Vid den fysiska planeringen har kommunen alltså goda möjligheter till ett ökat fokus på miljö och klimat.

Vad: Kommunen bör i planeringen av kommunens mark och bebyggelse arbeta för en hållbar samhällsstruktur samt främja klimatsmarta lösningar och miljövänliga sätt att leva och bo inom kommunen. Några exempel på vad kommunen kan göra:

- **Funktionsintegrerat samhälle:** Arbeta för ett transporteffektivt samhälle genom funktionsintegrering, det vill säga att eftersträva en närhet mellan arbetsplatser, service, bostäder och kollektivtrafik⁵. Kommunens ytor bör utnyttjas effektivt utan att det sker på bekostnad av naturområden eller leder till försämrad bullermiljö för de boende.
- **Klimatsmarta transporter:** Gynna klimatvänliga transporter genom att utveckla gång- och cykelvägar, kollektivtrafik och cykelparkeringar samt främja laddmöjligheter för elbilar.
- **Förändrade parkeringsnormer:** Kommuner kan styra över hur många parkeringsplatser som ska finnas vid

kommunala fastigheter, och kan också ställa krav på andra fastighetsägare när de upplåter mark. Genom att förändra parkeringsnormen i tätbebyggda områden – det vill säga kravet på hur många parkeringar som behöver finnas – kan de både minska antalet parkeringar och ge mer plats åt bostäder. Till exempel kan kommunen arbeta med flexibla parkeringstal som ger fastighetsägare möjlighet att bygga färre parkeringsplatser om de ordnar med andra transportlösningar.⁶ Det är också viktigt att alla kommunens parkeringsplatser hyrs ut till ett marknadsmässigt pris istället för att subventioneras.

- **Grön infrastruktur och ekosystemtjänster:** Kommunen kan säkerställa och utveckla grön infrastruktur och ekosystemtjänster. Det kan till exempel handla om växtbekladda fasader och tak, gröna stråk, parker och alléer, men framför allt att säkerställa att det finns en fungerande grön infrastruktur och att denna prioriteras i planeringen. Att föra in grönska i bebyggda områden är viktigt för att människor ska känna tillgänglighet till naturen. Dessutom hjälper grönskan till att reglera temperaturen, rena luften och minska risken för översvämningar. För djurs och växters möjlighet att leva och spridas och för att gynna frilutslivet behöver lämpliga miljöer hänga ihop och bilda en fungerande infrastruktur.
- **Klimatsmarta material:** Ställa krav på klimatvänliga material vid upphandling inför bygg- och renoveringsprojekt. Det kan handla om att minska mängden

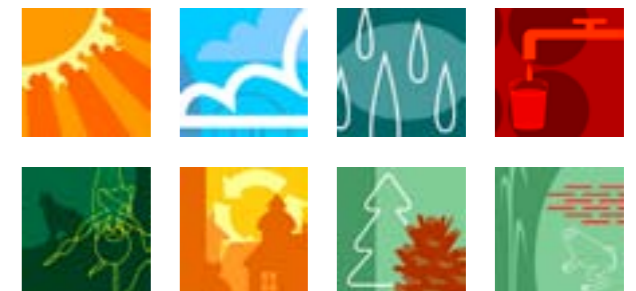
⁶ Kommuner har möjlighet att styra över antal och placering av parkeringsplatser vid kommunala fastigheter, och kan ställa krav på andra fastighetsägare. Däremot är kommuner inte skyldiga att ordna själva byggnationen av parkeringsplatser vid fastigheter de inte själva äger.

produkter med fossil ursprungsråvara, förlänga materialets livslängd och cirkulera byggmaterial och produkter.

- **Energioptimering:** Främja utvecklingen av energioptimering i kommunens fastigheter och gatumark, genom energieffektivare uppvärmning, isolering, vattenförbrukning, ventilation, elsystem och belysning. Förenkla även för kommunens invånare och företag att energioptimera genom exempelvis kommunal energirådgivning.
- **Samordnad varudistribution:** Utreda förutsättningar för en kommunalt samordnad varudistribution i tätbebyggda samhällen. På så sätt kan antalet leveranstillfällen minska. Samordningen kan innebära att alla transporter går till en samlingscentral för att sedan köras ut till verksamheter via fastställda rutter.

Relaterade nationella miljömål:

Relaterade globala mål:

⁵ Motsatsen till detta är stadsutglesning, där man separerar alla funktioner från varandra och förbinder dem med bilvägar, villaområden, externa köpcentra och avlägset belägna arbetsplatsområden.

Skydd och hållbart förvaltande av natur

Varför: Kommunen har flera viktiga roller som är centrala för skydd och förvaltning av natur. Dels som myndighet gällande exempelvis bygglov och strandskydd, men också som kunskapskälla och inspiratör, som verksamhetsutövare och som markägare. Kommunen har stor möjlighet att genomföra naturvårdsåtgärder för att skydda, sköta och bruka naturen på ett hållbart sätt. Naturområden som våtmarker, ängar och skogar har ofta höga biologiska, sociala och kulturella värden och bidrar med många ekosystemtjänster⁷. Till exempel främjar de biologisk mångfald, renar vatten från näringsämnen, jämnar ut vattenflöden, motverkar översvämningar och ger oss människor friluftsmöjligheter. Områden med höga naturvärden är också viktiga för att begränsa klimatförändringarna genom att suga upp koldioxid ur atmosfären och genom att göra samhällen mer motståndskraftiga mot framtida klimatförändringar.

Över 60 procent av kommunerna har endast skyddat 2 procent eller mindre av den kommunägda marken genom egna beslut. Det visar Naturskyddsforeningens undersökning Sveriges bästa naturvårdskommun 2018: www.naturskyddsforeningen.se/sites/default/files/dokument-media/rapport_sveriges_basta_naturvårdskommun_2018.pdf

Vad: Kommunen bör arbeta för att skydda, vårda och bruka sin mark och natur på ett hållbart vis. Den bör arbeta med naturvårdsåtgärder som reservatsbildning, restaurering och återskapande av natur-

⁷ Ekosystemtjänster är alla de tjänster och produkter som vi människor får gratis från naturen. Det kan till exempel handla om pollinering genom bin, humlor och andra insekter, vattenreglering genom våtmarker och skogar, eller naturupplevelser. Gemensamt för ekosystemtjänster är att de är beroende av levande och fungerande ekosystem. Ett ekosystem kan till exempel vara en skog eller ett område runt en stubbe.

områden med värdefulla biologiska, sociala och kulturella värden. Några exempel på vad kommunen kan göra:

- **Naturvårdsprogram:** Ta fram ett naturvårdsprogram eller motsvarande som redovisar mål och åtgärder för ett hållbart brukande och skydd av mark och vatten.
- **Inventering av värdefull natur:** Ta fram ett kunskapsunderlag över värdefull natur i kommunen, i form av inventeringar och liknande, som kan ligga till grund för såväl fysisk planering som naturvårdsåtgärder.
- **Skydd av skog:** Skydda all skyddsvärd kommunal skog, däribland all tätortsnära skog, som kommunalt reservat.
- **Skötsel av tätortsnära skog:** Bedriva rekreationsinriktad skötsel i tätortsnära skog och annan natur som har betydelse för lokalbefolkningen. Det innebär en skötsel som bevarar, vårdar och utvecklar sociala, kulturella och biologiska värden. Bland annat kan det handla om att skog inom 300 meter från skolor, förskolor och äldreboenden undantas från åtgärder som inte främjar dessa värden.
- **Hyggesfritt skogsbruk:** Bedriva hyggesfritt⁸ skogsbruk i de kommunalt ägda skogar som brukas.
- **Återskapa våtmark:** Våtmarker binder stora mängder koldioxid och spelar en viktig roll för biologisk mångfald. Många våtmarker i Sverige har dikats ur. Att restaurera och anlägga nya våtmarker är en viktig och konkret insats för klimat,

⁸ Hyggesfritt skogsbruk betyder att man brukar skogen utan att lämna stora kala ytor. Istället plockar man ut en del av träden med jämna mellanrum för att ta hänsyn till skogens biologiska, sociala och kulturella värden.

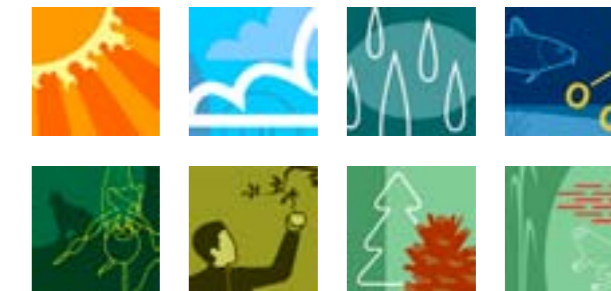
vattenkvalitet och biologisk mångfald. Kommunen kan upprätta en våtmarksplan som kartlägger vilka områden som kan återvätas och arbeta tillsammans med andra markägare för att genomföra planen.

- **Gynna pollinerare:** Låta en del gräsytor som vanligtvis klipps, som grässlånter och vägkanter, växa fritt och blomma genom att bland annat så ängsblommor. Kommunen kan också ta fram pollineringsplaner för att förbättra förutsättningarna för pollinerande insekter genom att öka den biologiska mångfalden.
- **Restaurera vatten:** Många vattendrag är kraftigt påverkade av exempelvis uträtningar, rensningar, vandringshinder för fisk och dammar. Här kan kommunen göra mycket för att underlätta för livet i vattnet⁹, både genom åtgärder på egen hand, genom att riva ut gamla dammar¹⁰ och genom en aktiv roll i respektive vattenråd för de olika vattendragen i kommunen.

⁹ www.vattenmyndigheterna.se/vattenforvaltning/vattenforvaltning-i-sverige/kommunernas-roll.html

¹⁰ Se exempel från Klippan: www.klippan.se/kommunpolitik/pagangiklippanskommun/ronneaprojektet.4.a2c62a0163f342e6c1461ad.html

Relaterade nationella miljömål:

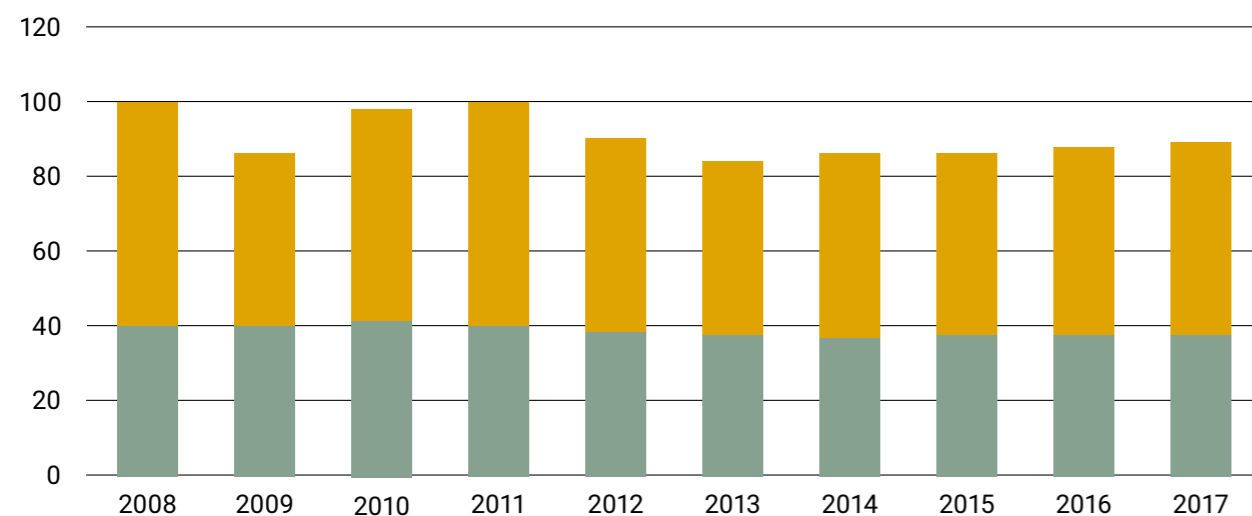

Relaterade globala mål:

Smart resurshushållning

Svenska konsumtionsbaserade utsläpp 2008 – 2017, Megaton

■ Utsläpp i Sverige ■ Utsläpp i utlandet. Mättet konsumtionsbaserade utsläpp omfattar utsläpp från produktion i Sverige och från importen. Exporten däremot räknas bort. Källa: Naturvårdsverket²⁷

Varför: Kommunen har en viktig roll i att vid inköp av varor och tjänster se över sin egen verksamhet och samtidigt underlätta för mer hållbara konsumtionsmönster hos invånarna. Ur ett produktionsperspektiv har de inhemska utsläppen i Sverige minskat stadigt sedan länge. Men om varor som produceras i andra länder och konsumeras i Sverige också inkluderas har utsläppen enligt Naturvårdsverket istället ökat de senaste åren. Svenskarnas genomsnittliga koldioxidutsläpp ligger på 11 ton koldioxid per år, om konsumtionen räknas in. Det är tio gånger mer än vad som är hållbart. Samtidigt leder dagens höga produktion av varor till att jordens resurser utvinns på ett ohållbart sätt och riskerar att utarmas. På det området finns fortfarande mycket att göra för omställningen till ett hållbart samhälle.¹¹

Vad: Kommunen bör arbeta för en övergång till mer cirkulära flöden¹² av produkter och material i sin egen verksamhet och underlätta för medborgare att samäga, hyra, reparera och återvinna produkter och varor. Några exempel på vad kommunen kan göra:

- **Återanvändning:** Arbeta för en ökad återanvändning av produkter inom kommunen, till exempel genom interna återbruk för möbler och prylar i kommunens egna verksamheter och fastigheter. Kommunen kan också främja möjligheter för invånare att laga och återanvända produkter.
- **Samägarskap:** Främja samägande och delningsekonomi, genom att exempelvis låta bibliotekens funktion utökas till

¹² Med cirkulära flöden utnyttjas allt som tillverkats så länge det bara går. När sakerna är förbrukade återanvänds och återvinns så mycket som möjligt om och om igen, för att tära mindre på jordens resurser och minska avfallsmängderna.

utlåning av symaskiner och verktyg eller främja möjligheter att låna eller hyra transportmedel.

- **Utvecklade återvinningscentraler:** Stärka återvinningscentralernas roll för återanvändning och återvinning, genom att exempelvis införa en mellanstation för sådant som går att återbruka.
- **Förbättrad avfallssortering:** Utveckla avfallssorteringen i kommunens verksamheter och fastigheter. Kommunen kan också underlätta för kommuninvånarna att sopsortera på allmänna ytor, exempelvis gator, promenadstråk och bibliotek.
- **Minimera engångsartiklar:** Sträva mot en minimal användning av engångsartiklar, som plastmuggar och skoskydd, i kommunala verksamheter.
- **Informationsåtgärder:** Bedriva ett aktivt kommunikationsarbete för att upplysa

kommuninvånarna om möjligheter att hyra, låna och återbruka samt informera om hur och var olika avfallsfraktioner ska slängas.

- **Samarbete med näringsliv:** Sträva efter ett samarbete med det lokala näringslivet i arbetet för en cirkulär ekonomi, till exempel vid upphandling och genom att ta fram gemensamma handlingsprogram och mål.

Relaterade nationella miljömål:

Relaterade globala mål:

¹¹ www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Statistik-A-0/Vaxthusgas-ser-konsumtionsbaserade-utslapp-Sverige-och-andra-lander

Sveriges miljömålssystem

Sveriges miljömålssystem är beslutade av riksdagen och visar riktningen för Sveriges miljöarbete. Målen består av ett generationsmål och sexton miljö kvalitetsmål. Generationsmålet visar den övergripande inriktningen för Sveriges miljöpolitik medan övriga 16 mål beskriver vad som behöver göras inom klimat, biologisk mångfald, avfall och miljögifter. Mer information om Sveriges miljömålssystem: www.sverigesmiljomal.se

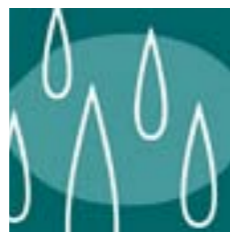
Generationsmålet: Att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

Begränsad klimatpåverkan: Halten av växthusgaser i atmosfären ska stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig.

Frisk luft: Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Bara naturlig försurning: De försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska ligga under gränsen för vad mark och vatten tål.

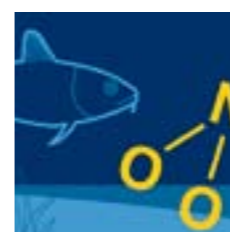
Giftfri miljö: Förekomsten av ämnen i miljön ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och för naturligt förekommande ämnen nära bakgrunds nivåerna.

Skyddande ozonskikt: Ozonskiktet ska utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.

Säker strålmiljö: Människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning.

Ingen övergödning: Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

Levande sjöar och vattendrag: ska vara ekologiskt hållbara och deras livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

Grundvatten av god kvalitet: Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Hav i balans samt levande kust och skärgård: Havet ska ha en långsiktig hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

Myllrande våtmarker: Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

Levande skogar: Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Ett rikt odlingslandskap: Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

Storslagen fjällmiljö: Fjällen ska ha en hög grad av ursprunglighet vad gäller biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Verksamheter i fjällen ska bedrivas med hänsyn till dessa värden och så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

God bebyggd miljö: Den bebyggda miljön ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt. Långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser ska främjas.

Ett rikt växt- och djurliv: Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation.

De globala hållbarhetsmålen – Agenda 2030

Agenda 2030 består av FN:s 17 globala hållbarhetsmål, som syftar till att uppnå miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbara samhällen till 2030. Mer information om Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen: www.globalamalen.se

Naturskyddsföreningen är Sveriges största miljöorganisation med kraft att förändra. Vi sprider kunskap, kartlägger miljöhot, presenterar lösningar och påverkar beslutsfattare - lokalt, nationellt och globalt. Klimat, skog, miljögifter, hav, sjöar och vattendrag samt jordbruk är våra viktigaste arbetsområden. Dessutom står vi bakom miljömärkningen Bra Miljöval och verkar för en hållbar konsumtion. Välkommen att bli medlem, engagera dig eller skänk en gåva. Tillsammans gör vi skillnad.

PG 90 19 09-2
Åsögatan 115
Box 4625, SE-116 91
Stockholm, Sweden

+46 (0)8 702 65 00
www.naturskyddsföreningen.se

Naturskyddsföreningen